

The Internship Management and the Opinions of Students and Establishments in the Internship in Accounting Course by the Accounting Program of the Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus During the COVID-19 Pandemic

Naraporn Chairat^{1*}, Potchanart Ritthidach¹, Ratchanee Choomnirat¹, and Parichart Burapasirawat¹

Received: August 14, 2022 **Revised:** September 29, 2022 **Accepted:** October 3, 2022

Abstract

The objectives of this study were to 1) examine the internship management of the Accounting Program of the Faculty of Commerce and Management, 2) compare the opinions of interns towards the management before and during the COVID-19 pandemic, and 3) compare the establishments' opinions towards the interns before and during the COVID-19 pandemic. This study employed the mixed method and collected data from three population groups, including four lecturers responsible for the course, 667 students registering for internships in the 2/2019 and 3/2020 semesters, 344 questionnaire respondents, and 254 establishments in areas which the interns worked in and were approved by the lecturers. Descriptive data analysis was used for analyzing general data. The statistics employed included frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and Independent t-test. The results revealed the following points: 1) the internship management process and evaluation methods were adjusted following the COVID-19 situation and orders of relevant agencies, 2) The comparisons of the interns' opinions towards internships before and during the COVID-19 pandemic revealed no differences, with mean values of 4.25 and 4.16, and 3) the comparison of the establishments' opinions towards the interns before and during the COVID-19 pandemic were statistically significant at the 0.05 level, with mean values of 4.44 and 4.58. Therefore, internship management process enables students to achieve their learning outcomes. The accounting program adjusts the course management following circumstances, provide communication channels, and devise a follow-up process.

Keyword: Management; Internship in Accounting; the COVID-19 Pandemic

¹ Department of Accountancy, Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus

* Corresponding author e-mail: naraporn.j@psu.ac.th

This article was presented at The 10th PSU Education Conference on 16 June 2022 by Prince of Songkla University.

การจัดการฝึกงาน ความคิดเห็นของนักศึกษาและสถานประกอบการ ในรายวิชาการฝึกงานทางการบัญชี หลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ช่วงสถานการณ์แพร่ระบาด COVID-19

นรากรณ์ ไชยรัตน์¹, พจนารต ฤทธิเดช¹, ธันยิ์ ชุมนิรัตน์¹, และ ปาริชาติ บุรพาศิริวัฒน์¹

รับบทความ: 14 สิงหาคม 2565 แก้ไขบทความ: 29 กันยายน 2565 รับผิดชอบ: 3 ตุลาคม 2565

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาการจัดการฝึกงานของหลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการฝึกงาน และ 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษา ในช่วงสถานการณ์ก่อนและระหว่างการแพร่ระบาด COVID-19 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างวิจัยเชิงปริมาณกับวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากประชากร 3 กลุ่ม คือ อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาตัวแทนของหลักสูตร 4 คน นักศึกษาฝึกงานภาคการศึกษา 2/2562 และ 3/2563 จำนวน 667 คน มีกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม 344 คน และสถานประกอบการที่นักศึกษาฝึกงาน 254 แห่ง การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบ Independent t-test ผลการศึกษพบว่า 1) การจัดการฝึกงานต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการวัดผลให้สอดคล้องกับสถานการณ์แพร่ระบาด COVID-19 และคำสั่งของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการฝึกงานในช่วงสถานการณ์ก่อนและระหว่างการแพร่ระบาด COVID-19 ไม่ต่างกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 และ 4.16 ตามลำดับ 3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของสถานประกอบการต่อนักศึกษาในช่วงสถานการณ์ก่อนและระหว่างการแพร่ระบาด COVID-19 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 และ 4.58 ตามลำดับ ดังนั้นการจะทำให้ นักศึกษาบรรลุผลการเรียนรู้ได้ หลักสูตรต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เหมาะสมตามสถานการณ์รวมถึงมีช่องทางการสื่อสารและการติดตามนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การจัดการ; การฝึกงานทางการบัญชี; การแพร่ระบาด COVID-19

¹ หลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

* Corresponding author e-mail: naraporn.j@psu.ac.th

บทความเรื่องนี้ได้ผ่านการนำเสนอในงานประชุมวิชาการ The 10th PSU Education Conference เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2565 จัดโดย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทนำ

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ในด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ให้มีทักษะการทำงานและสามารถปรับตัวพร้อมที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานผ่านการศึกษาในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงาน (Work-integrated Learning: WIL) โดยสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ร่วมกัน วางแผนออกแบบการจัดการเรียนการสอน การฝึกปฏิบัติงาน รวมถึงการประเมินผล ซึ่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2561-2565 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีสมรรถนะสากลสู่การเป็นพลเมืองโลก มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและยืดหยุ่น มุ่งเน้นจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการในสถานการณ์จริง บูรณาการการเรียนการสอนกับการทำงาน ให้สถานประกอบการเข้ามา มีบทบาทในการจัดการศึกษาที่ก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน อาจจัดในรูปแบบของระบบทวิภาคี การปฏิบัติงานภาคสนาม สหกิจศึกษา การฝึกงานหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญ ช่วยให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์การทำงานจริงและใช้ความรู้ด้านวิชาชีพได้โดยตรง (Maneesri, 2007) ดังนั้น หลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ จึงได้ออกแบบหลักสูตรให้มีการบูรณาการการเรียนการสอนกับการทำงานในรูปแบบของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ บัญชีในสถานประกอบการ โดยหลักสูตรบัญชีได้บรรจุรายวิชา 946-319 การฝึกงานทางการบัญชี (Internship in Accounting) เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรกำหนดให้นักศึกษาทุกคนต้องฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการที่ตรงตามสาขาวิชาของนักศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เรียนรู้สภาพการปฏิบัติงานจริง (Prince of Songkla University [PSU], 2019) มีการกำหนดอาจารย์ผู้รับผิดชอบ กระบวนการจัดการและรูปแบบการฝึกงานที่ชัดเจนตามแผนการดำเนินงานของรายวิชา

ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2562 ได้เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID-19 ที่ส่งผลกระทบในหลายด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม รวมไปถึงผลกระทบด้านการจัดการศึกษา ส่งผลให้ไม่สามารถจัดการศึกษาในรูปแบบปกติได้ทั้งหมด (Tongkeo, 2020) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) จึงได้กำหนดมาตรการให้สถาบันอุดมศึกษาปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อลดการแพร่กระจายเชื้อ COVID-19 ลดการเดินทาง ลดกิจกรรมที่มีการรวมตัวกัน โดยให้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ ในส่วนของการฝึกงานทุกประเภท ให้พิจารณายกเลิกหรือปรับเปลี่ยนระยะเวลาและกิจกรรมอื่นที่เหมาะสมทดแทน รวมถึงปรับรูปแบบการวัดและประเมินผล ที่มีประสิทธิภาพทดแทนการดำเนินการแบบเดิม (Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation [MHESI], 2020) ส่งผลให้การจัดการฝึกงานของหลักสูตรบัญชี ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาด COVID-19 ต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการ รูปแบบการจัดการรายวิชา รวมถึงวิธีการวัดและประเมินผลเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ สามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการรายวิชาฝึกงานของหลักสูตรบัญชีบัณฑิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาด COVID-19 พร้อมทั้งเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการฝึกงานก่อนและระหว่างสถานการณ์การแพร่ระบาด

COVID-19 และเปรียบเทียบความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานในช่วงสถานการณ์ก่อนและระหว่างการแพร่ระบาด COVID-19

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการจัดการฝึกงานของหลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการฝึกงานในช่วงสถานการณ์ก่อนและระหว่างการแพร่ระบาด COVID-19
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานในช่วงสถานการณ์ก่อนและระหว่างการแพร่ระบาด COVID-19

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แผนการศึกษาแห่งชาติ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 วิสัยทัศน์ (Vision) “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิต อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางและความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังกล่าว (Office of the Education Council, 2017)

2. การจัดการเรียนสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน

การจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน เป็นการเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ในชั้นเรียนหรือสถานศึกษากับประสบการณ์ทำงานในแหล่งเรียนรู้ในสภาพจริงที่ได้รับการออกแบบไว้ในหลักสูตรอย่างเป็นระบบเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่กำหนด (Upper Southern Cooperative Education Network [USCEN], 2018) ซึ่ง Yamnoon (2004) ได้นำเสนอรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงานทั้งหมด 9 รูปแบบ 1) การกำหนดประสบการณ์ก่อนการศึกษา (Pre-course Experience) 2) การเรียนสลับกับการทำงาน (Sandwich Course) 3) สหกิจศึกษา (Cooperative Education) 4) หลักสูตรร่วมมหาวิทยาลัยและอุตสาหกรรม (Joint Industry

University Course) 5) การปฏิบัติงานภาคสนาม (Field Work) 6) การฝึกงานที่เน้นการเรียนรู้หรือการติดตามพฤติกรรมการทำงาน (Cognitive Apprenticeship or Job Shadowing) 7) การบรรจุให้ทำงานหรือการฝึกเฉพาะตำแหน่ง (Placement or Practicum) 8) พนักงานฝึกหัดหรือพนักงานฝึกงาน (New Traineeship or Apprenticeship) 9) การฝึกปฏิบัติจริงภายหลังสำเร็จการเรียนหลักสูตร (Post-course Internship) สำหรับการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานของหลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการนั้น ดำเนินการจัดการศึกษาในรูปแบบของการฝึกงานหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษา กับสถานประกอบการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้สภาพการปฏิบัติงานจริง ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงความรู้ในชั้นเรียน กับประสบการณ์ทำงานในแหล่งเรียนรู้ตามสภาพจริง ซึ่งได้ถูกออกแบบไว้ในหลักสูตรอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่กำหนด (USCEN, 2018) ซึ่ง Kramer and Usher (2011) พบว่า การเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานทำให้เกิดความคิดรวบยอดจากการเรียนในชั้นเรียน สามารถประยุกต์ความรู้ในสถานการณ์จริง เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาได้อย่างมี วิจารณญาณ เกิดความรู้และทักษะด้านเทคนิคในสาขาวิชาชีพ เข้าใจวัฒนธรรมองค์กร ธรรมเนียมปฏิบัติ ขององค์กรที่ปฏิบัติงาน เกิดทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ช่วยให้งานเป้าหมายชีวิตในอนาคต และช่วยให้สามารถหางานทำได้ตรงตามสาขาวิชาชีพ ได้งานเมื่อสำเร็จการศึกษา ส่วน Sanpakaew and Boonchouy (2021) ได้ศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาบัญชี ซึ่งกำหนดให้มี รายวิชาด้านการฝึกปฏิบัติทางการบัญชีเป็นรายวิชาที่แสดงถึงอัตลักษณ์ มุ่งเน้นความเป็นนักบัญชี ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นอกจากนี้ Wiset and Kerdumpang (2021) พบว่าการฝึกงานมีส่วน ทำให้นักศึกษาได้แสดงออกในสิ่งที่เรียนรู้และสามารถนำมาปฏิบัติได้ อีกทั้งเป็นการเสริมสร้าง ประสบการณ์การทำงานโดยตรงกับศาสตร์ที่นักศึกษาเรียนรู้มา หลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะพาณิชย ศาสตร์และการจัดการ เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในวิชาชีพบัญชี เพื่อเสริมสร้างการฝึกทักษะตลอดจนให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ทางทฤษฎีมาประยุกต์ใช้กับการ ปฏิบัติงานจริง จึงได้กำหนดรายวิชาการฝึกงานทางการบัญชี (Internship in Accounting) รหัสวิชา 946-319 เป็นรายวิชาในกลุ่มวิชาชีพ กำหนดให้นักศึกษาทุกคนต้องฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ ตรงตามสาขาวิชาของนักศึกษาเพื่อให้เรียนรู้สภาพการปฏิบัติงานจริง ตามแผนการศึกษาที่กำหนดให้ฝึก ประสบการณ์วิชาชีพในภาคการศึกษาที่ 3 ชั้นปีที่ 3 มีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 230 ชั่วโมง (PSU, 2019)

3. การจัดการเรียนสอนภายใต้สถานการณ์ COVID-19

ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อการจัดการ ศึกษาทำให้ไม่สามารถจัดการศึกษาในรูปแบบเดิมได้ทั้งหมด (Tongkeo, 2020) ซึ่งในด้านจัดการศึกษา เชิงบูรณาการกับการทำงานพบปัญหาสถานประกอบการยกเลิกการรับนักศึกษาเข้าฝึกงาน มีการปรับ เปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติงานบ่อยครั้ง (Jensantikul, 2022) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมจึงได้กำหนดมาตรการให้สถาบันอุดมศึกษาปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการศึกษา โดยให้ ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ ในส่วนของการฝึกงานทุกประเภท ให้พิจารณา ยกเลิกหรือปรับเปลี่ยนระยะเวลาและกิจกรรมอื่นที่เหมาะสมทดแทน รวมถึงการปรับรูปแบบการวัดและ

ประเมินผล ที่มีประสิทธิภาพทดแทนการดำเนินการแบบเดิม (MHESI, 2020) ดังนั้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมตามสถานการณ์ (Ugsornwong, et al., 2021) อาทิ การจัดการเรียนการสอนบัญชีในชั้นเรียนปรับเปลี่ยนเป็นการสอนในรูปแบบออนไลน์ (Tirasriwat, 2020) การจัดการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงานที่ต้องฝึกปฏิบัติทางการพยาบาลบนหอผู้ป่วยต้องเลื่อนการฝึกปฏิบัติออกไป ปรับเป็นการฝึกปฏิบัติกับสถานการณ์จำลอง (Simulation) การใช้กรณีศึกษาอภิปรายปัญหา รวมถึงการศึกษาข้อมูลด้วยตนเองผ่านการดูวิดีโอ (Chaleoykitti, Artsanthia, & Daodee, 2020) เป็นต้น

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดังนี้

วิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากอาจารย์หลักสูตรบัญชีจำนวน 4 คน ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบในรายวิชาการฝึกงานทางการบัญชี ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและสรุปผลการประชุมเพื่อหาแนวทางการจัดการรายวิชา รวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการจัดการฝึกงานจากแนวปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนรายวิชาฝึกงานของวิทยาเขต

วิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจาก 2 กลุ่ม คือ

1) ประชากรกลุ่มที่ 1 คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชาการฝึกงานทางการบัญชี รหัสวิชา 946-319 ภาคการศึกษา 2/2562 และ 3/2563 จำนวน 667 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 344 คน จากการตอบกลับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 51.57 ใช้การวัดผลจากแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ คำถามแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงก่อนฝึกงาน ระหว่างฝึกงาน และหลังการฝึกงาน

2) ประชากรกลุ่มที่ 2 คือ จำนวนแบบประเมินผลการปฏิบัติของนักศึกษาในสถานประกอบการที่นักศึกษาฝึกงานได้เลือกฝึกปฏิบัติงานในพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาโดยพิจารณาภาระงานเบื้องต้นให้ฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการที่ตรงตามสาขาวิชาจำนวน 254 สถานประกอบการ คิดเป็นจำนวนแบบประเมินผล 667 ชุด เลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 637 ชุดที่มีข้อมูลสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 95.50 ใช้การวัดผลจากแบบประเมินที่ผ่านการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านความสามารถทางวิชาชีพ และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ จากความคิดเห็นของนักศึกษาและสถานประกอบการ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ Independent t-test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ซึ่งนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยาย

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การจัดการการฝึกงานก่อนสถานการณ์แพร่ระบาด COVID-19

ขั้นตอนการจัดการรายวิชาการฝึกงานทางการบัญชีแสดงดังภาพที่ 1

ก่อนการฝึกงาน

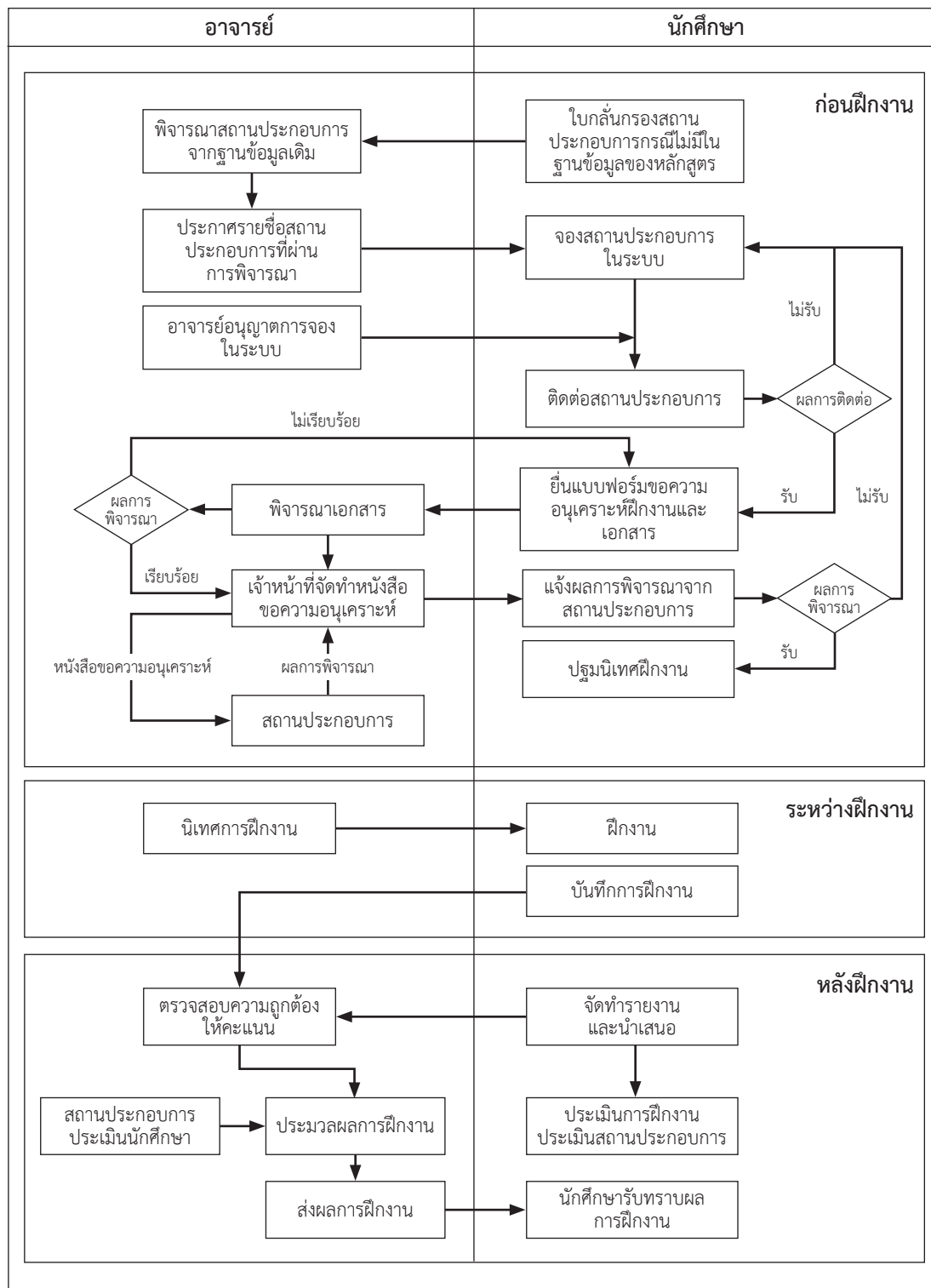
1. อาจารย์พิจารณาสถานประกอบการที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกงานของนักศึกษาโดยพิจารณาจากผลการประเมินของนักศึกษาในปีการศึกษาที่ผ่านมา
2. ประกาศรายชื่อสถานประกอบการที่ผ่านการพิจารณาและหากนักศึกษาต้องการฝึกงานในสถานประกอบการที่ไม่มีในรายชื่อที่หลักสูตรประกาศ นักศึกษาสามารถส่งข้อมูลเพื่อให้พิจารณาเพิ่มเติมได้โดยกรอกเอกสารใบสมัครสถานประกอบการและส่งให้กับอาจารย์ที่รับผิดชอบของแต่ละพื้นที่
3. นักศึกษาของสถานประกอบการในระบบสารสนเทศฝึกงาน
4. อาจารย์ให้ความเห็นอนุญาตในระบบสารสนเทศฝึกงาน
5. นักศึกษาติดต่อสถานประกอบการเพื่อสอบถามข้อมูลการรับนักศึกษา
6. นักศึกษายื่นแบบฟอร์มขอความอนุเคราะห์ฝึกงานและเอกสารในระบบสารสนเทศฝึกงาน
7. อาจารย์พิจารณาความถูกต้องครบถ้วนของเอกสาร
8. เจ้าหน้าที่ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ฝึกงานไปยังสถานประกอบการ
9. สถานประกอบการส่งหนังสือตอบรับกลับมายังคณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ
10. เจ้าหน้าที่ประกาศผลการตอบรับแก่นักศึกษา
11. อาจารย์ปฐมนิเทศนักศึกษาก่อนออกฝึกงานเพื่อชี้แจงข้อกำหนดและข้อควรปฏิบัติระหว่างการฝึกงาน

ระหว่างการฝึกงาน

1. นักศึกษาฝึกงานที่สถานประกอบการเพื่อเรียนรู้วิธีการทำงานทางด้านบัญชี การตรวจสอบบัญชี การทำงานทางภาษีอากร ระบบสารสนเทศทางการบัญชีและปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายและเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งสถานประกอบการและนักศึกษาจากสถาบันอื่น
2. ระหว่างการฝึกงานนักศึกษาต้องทำการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายประจำวันและให้เจ้าหน้าที่ดูแลนักศึกษาลงลายมือชื่อรับรอง
3. ระหว่างการฝึกงานคณะกรรมการฝึกงานของหลักสูตรบัญชีบัณฑิตจะติดต่อสถานประกอบการเพื่อขอניתะตงานนักศึกษาเพื่อรับฟังความคิดเห็นของสถานประกอบการและพูดคุยกับนักศึกษา

หลังการฝึกงาน

1. นักศึกษาจัดทำรายงานการฝึกงานและนำเสนอผลการฝึกงานแก่อาจารย์
2. อาจารย์ตรวจสอบความถูกต้องของรายงาน สมุดบันทึกการปฏิบัติงาน วิดีโอการนำเสนองาน และการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อรวบรวมคะแนนสำหรับการประมวลผลรายวิชา
3. อาจารย์นำเสนอผลการเรียนของนักศึกษา
4. อาจารย์ประชุมเพื่อสรุปปัญหาของการฝึกงานที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปปรับปรุงในปีถัดไป

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการจัดการรายวิชาฝึกงานทางบัญชี

การจัดการรายวิชาฝึกงานของหลักสูตรบัญชีบัณฑิตระหว่างสถานการณ์แพร่ระบาด COVID-19

การฝึกงานในภาคการศึกษา 3/2563 นักศึกษาลงทะเบียนรายวิชาฝึกงานทางบัญชีโดยมีช่วงเวลาการฝึกงานตั้งแต่วันที่ 5 เมษายน - 4 มิถุนายน 2564 จำนวนทั้งสิ้น 466 คน โดยแบ่งเป็นชั้นปีที่ 3 จำนวน 209 คน ชั้นปีที่ 4 จำนวน 255 คน ชั้นปีที่ 5 จำนวน 2 คน ซึ่งขั้นตอนการจัดการรายวิชาก่อนออกฝึกงานยังคงดำเนินการตามขั้นตอนที่หลักสูตรกำหนด แต่ระหว่างการฝึกงานได้มีประกาศจากคณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ ลงวันที่ 4 พฤษภาคม 2564 เรื่องแนวปฏิบัติสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (ฝึกงาน) ภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระลอกใหม่ ซึ่งประกาศให้นักศึกษาสามารถฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (ฝึกงาน) ต่อได้ เฉพาะกรณีการปฏิบัติงานจากที่บ้านหรือแบบออนไลน์เท่านั้น ซึ่งหากไม่สามารถปฏิบัติได้ให้นักศึกษายุติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพตั้งแต่วันที่ 10 พฤษภาคม 2564 และให้หลักสูตรพิจารณาดำเนินการหาแนวทางในการจัดการต่อไป ซึ่งหลักสูตรบัญชีบัณฑิตได้มอบหมายให้นักศึกษาทำโครงการหรือรายงานเกี่ยวกับการฝึกงาน โดยให้นำภาระงานที่ได้รับมอบหมายมาอธิบายเพิ่มเติมและสืบค้นทฤษฎีเกี่ยวกับงานที่ทำเพื่อประกอบการเขียนโครงการ โดยรายละเอียดการจัดกลุ่มนักศึกษา การมอบหมายงาน และเกณฑ์การประเมินผล ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การจัดกลุ่มนักศึกษา การมอบหมายงาน และเกณฑ์การประเมินผลระหว่างการแพร่ระบาด COVID-19

หัวข้อ	กลุ่ม 1	กลุ่ม 2		กลุ่ม 3
ระยะเวลา/รายการ	น้อยกว่า 4 สัปดาห์ ชม. ไม่ครบ 230 ชม.	มากกว่า 4 สัปดาห์ ชม. ไม่ครบ 230 ชม.		ชั่วโมงฝึกงาน ครบ 230 ชม.
		สถานประกอบการ ประเมิน	สถานประกอบการ ประเมิน	
1. แบบประเมินจากสถานประกอบการ	-	30	-	60
2. โครงการงานฝึกงาน	60	30	60	-
3. รายงานการปฏิบัติงาน	-	-	-	10
4. การนำเสนอรายงาน/ โครงการในรูปแบบ VDO	20	20	20	10
5. สมุดบันทึก	10	10	10	10
6. การปฏิบัติตามระเบียบ การฝึกงาน	10	10	10	10
รวม	100	100	100	100

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาได้ชี้แจงระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำโครงการแก่นักศึกษาอย่างละเอียด ซึ่งการทำโครงการของนักศึกษาแต่ละกลุ่มจะมีความแตกต่างกันไปตามระยะเวลาของการฝึกงาน กรณีนักศึกษาสามารถฝึกงานได้ครบ 230 ชั่วโมง นักศึกษาสามารถทำรายงานตามกำหนดการเดิมของหลักสูตร แต่หากนักศึกษาฝึกงานไม่ครบ 230 ชั่วโมง ต้องจัดทำโครงการเพิ่มเติมเพื่อให้ให้นักศึกษาได้สืบค้นและนำความรู้ที่ได้จากการฝึกงานมาขยายความอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้คณะกรรมการการฝึกงานแน่ใจได้ว่านักศึกษาสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมและเหมาะสมกับการผ่านการฝึกงานในครั้งนี้

ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากการประกาศยุติการฝึกงาน

1. ด้านหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาต้องวางแผนการจัดการรายวิชาใหม่โดยนำแนวทางที่กำหนด ประชุมหลักสูตรบัญชีบัณฑิตและดำเนินการตามมติที่ประชุมเพื่อให้นักศึกษาทุกคนสามารถผ่านการวัดและประเมินผลของรายวิชาต่อไป
2. ด้านนักศึกษาฝึกงาน นักศึกษามีประเด็นคำถามเกี่ยวกับการยุติการฝึกงานเป็นจำนวนมาก อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาจึงสื่อสารผ่านกระดานกลุ่ม Facebook รายวิชา เพื่อตอบคำถามนักศึกษาทุกคน ซึ่งคำถามโดยส่วนใหญ่จะแสดงถึงความไม่เห็นด้วยกับการยุติการฝึกงาน มีความกังวลเกี่ยวกับการจบการศึกษา และกังวลเกี่ยวกับโครงการที่ต้องจัดทำ
3. ด้านสถานประกอบการ สถานประกอบการบางแห่งไม่เห็นด้วยกับการยุติการฝึกงานเนื่องจากทำให้สถานประกอบการขาดนักศึกษาช่วยงานไม่เป็นไปตามที่ได้วางแผนกำลังคนไว้ สถานประกอบการบางแห่งไม่สามารถประเมินผลนักศึกษาฝึกงานได้ อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาต้องให้คำอธิบายและชี้แจงแก่สถานประกอบการโดยส่งหนังสือชี้แจงทำความเข้าใจถึงเหตุผลและอ้างอิงประกาศของมหาวิทยาลัย และคณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการแก่สถานประกอบการ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของนักศึกษาและสถานประกอบการ

ความคิดเห็นของนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป พบว่า นักศึกษาฝึกงานภาคการศึกษาที่ 2/2562 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างก่อนการแพร่ระบาด COVID-19 มีจำนวน 177 คน สำหรับนักศึกษาฝึกงานภาคการศึกษาที่ 3/2563 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างระหว่างการแพร่ระบาด COVID-19 มีจำนวน 167 คน

ความคิดเห็นภาพรวมของนักศึกษาฝึกงานเกี่ยวกับการจัดการฝึกงาน พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการฝึกงานไม่ต่างกัน ซึ่งความคิดเห็นรายด้านดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นรายด้านของนักศึกษาฝึกงานเกี่ยวกับการจัดการฝึกงาน

สถานะการฝึกงาน	กลุ่ม	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
1. ก่อนการฝึกงาน	ก่อน COVID-19	177	4.34	0.4767	3.582	0.001*
	ระหว่าง COVID-19	167	4.14	0.5345		
2. ระหว่างการฝึกงาน	ก่อน COVID-19	177	4.09	0.5324	-0.396	0.692
	ระหว่าง COVID-19	167	4.11	0.5609		
3. หลังการฝึกงาน	ก่อน COVID-19	177	4.32	0.7559	0.942	0.347
	ระหว่าง COVID-19	167	4.25	0.8063		

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ความคิดเห็นรายด้าน ช่วงก่อน ระหว่าง และหลังการฝึกงานพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นก่อนการฝึกงานแตกต่างกัน โดยกลุ่มฝึกงานก่อนการแพร่ระบาด COVID-19 มีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มฝึกงานระหว่างการแพร่ระบาด COVID-19 ส่วนความคิดเห็นในช่วงระหว่างการฝึกงานและหลังการฝึกงานไม่แตกต่างกัน

ความคิดเห็นรายประเด็นในช่วงก่อนการฝึกงาน พบว่า ด้านการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยฯ ให้แก่นักศึกษา ก่อนฝึกงานมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยกลุ่มฝึกงานก่อนการแพร่ระบาด COVID-19 มีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มฝึกงานระหว่างการแพร่ระบาด COVID-19 ส่วนความคิดเห็นด้านความคาดหวังของนักศึกษาต่อโอกาสที่จะได้ฝึกงานตรงตามสาขาวิชา และด้านการเตรียมความพร้อมให้แก่ตนเองของนักศึกษาในทุกด้านก่อนฝึกงานมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สำหรับความคิดเห็นรายประเด็นในช่วงระหว่างและหลังการฝึกงาน พบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ความคิดเห็นของสถานประกอบการ

จำนวนแบบสอบถามจากสถานประกอบการรวมทั้งสิ้น 637 ฉบับ แบ่งเป็นภาคการศึกษาที่ 2/2562 (ก่อนการแพร่ระบาด COVID-19) จำนวน 200 ฉบับ และภาคการศึกษาที่ 3/2563 (ระหว่างการแพร่ระบาด COVID-19) จำนวน 437 ฉบับ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ภาพรวมผลการประเมินนักศึกษาฝึกงานจากสถานประกอบการ

กลุ่ม	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ก่อน COVID-19	200	4.44	0.4650	-4.057	0.000*
ระหว่าง COVID-19	437	4.58	0.3792		

ตารางที่ 3 ภาพรวมผลการประเมินนักศึกษา พบว่า ผลการประเมินนักศึกษาฝึกงานจากสถานประกอบการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 โดยกลุ่มฝึกงานก่อนการแพร่ระบาด COVID-19 มีผลการประเมินต่ำกว่ากลุ่มฝึกงานระหว่างการแพร่ระบาด COVID-19

ตารางที่ 4 ภาพรวมแต่ละด้านของผลการประเมินนักศึกษาฝึกงานจากสถานประกอบการ

ด้านการประเมิน	กลุ่ม	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
1. ความสามารถทางวิชาชีพ	ก่อน COVID-19	200	4.22	0.5700	3.582	0.001*
	ระหว่าง COVID-19	437	4.41	0.4869		
2. คุณลักษณะส่วนบุคคล	ก่อน COVID-19	200	4.57	0.4490	0.942	0.347
	ระหว่าง COVID-19	437	4.68	0.3612		

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 ภาพรวมแต่ละด้านของผลการประเมินนักศึกษา พบว่า ผลการประเมินจากสถานประกอบการภาพรวมด้านความสามารถทางวิชาชีพ และคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 โดยกลุ่มฝึกงานก่อนการแพร่ระบาด COVID-19 มีผลการประเมินต่ำกว่าทั้งสองด้าน ดังนี้ 1) ด้านความสามารถทางวิชาชีพ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มฝึกงานก่อนการแพร่ระบาด COVID-19 มีผลการประเมินต่ำกว่าทุกประเด็นดังนี้ ความสามารถทางด้านวิชาชีพ ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษ คุณภาพของงาน และปริมาณงาน 2) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า หัวข้อการแต่งกาย สภาพการเข้าปฏิบัติงาน การประพฤติตามระเบียบวินัย ความเอาใจใส่งานในหน้าที่ ความซื่อสัตย์ และความคิดริเริ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มฝึกงานก่อนการแพร่ระบาด COVID-19 มีผลการประเมินต่ำกว่าทุกประเด็น ส่วนหัวข้อการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความเป็นผู้นำ และการใช้ทรัพยากรอย่างเป็นคุณค่า มีผลการประเมินไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

การจัดการรายวิชาการฝึกงานทางบัญชีต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการมอบหมายงานแก่นักศึกษาฝึกงาน และปรับเปลี่ยนรูปแบบการวัดและประเมินผล เพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลการฝึกงานของนักศึกษาตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้นักศึกษาสามารถผ่านการประเมินรายวิชาการฝึกงานทางบัญชีและจบการศึกษาภายในระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด สอดคล้องกับ งานวิจัยของ Chaleoykitti, Artsanthia, and Daodee (2020) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของโรคระบาด COVID-19 ต่อการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาล พบว่า ระบบการเรียนการสอนมีการเปลี่ยนแปลงไป ปรับรูปแบบของการสอนเป็นออนไลน์ เลื่อนการฝึกปฏิบัติ ปรับสัดส่วนคะแนนการวัดและประเมินผล และความคิดเห็นของอาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา มีความเห็นว่าการจัดการรายวิชาการฝึกงานในระหว่างการแพร่ระบาด COVID-19 มีกระบวนการจัดการที่ต้องใช้ความระมัดระวังในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ และมีการทำงานซ้ำซ้อนหลายครั้ง เนื่องจากการปรับเปลี่ยนกระบวนการตามสถานการณ์และต้องติดตามประกาศมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างทันทั่วทั้งที่ โดยไม่สามารถวางแผนการทำงานระยะยาวได้ สอดคล้องกับ Jensantikul (2022) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการฝึกปฏิบัติงานทางรัฐประศาสนศาสตร์

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 พบว่า สถานประกอบการมีการยกเลิกการรับนักศึกษาเข้าฝึกปฏิบัติงาน มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติงานบ่อยครั้ง โดยอาจารย์ที่ปรึกษาต้องจัดการแก้ไขปัญหาและให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาจนสามารถปฏิบัติงานสำเร็จ ถึงแม้ว่ากระบวนการจัดการรายวิชาจะไม่เป็นตามแผน แต่การจัดการรายวิชายังต้องมีทั้ง 3 กระบวนการ คือ กระบวนการก่อนการฝึกงาน กระบวนการระหว่างฝึกงาน และกระบวนการหลังฝึกงาน (Yangklan & Chotipurk 2020) และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการ เช่น ระบบสารสนเทศการฝึกงาน Google Classroom และ Facebook Group การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการรายวิชาส่งผลให้การจัดการรายวิชามีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับ Waehayee (2021) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพระบบประสานงานเพื่อติดตามและประเมินผลนักศึกษาฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการ พบว่า การนำ Google Apps for Education และการแจ้งเตือนผ่าน Line Notify มาประยุกต์ใช้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพระบบประสานงานเพื่อติดตามและประเมินผลนักศึกษาฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการได้ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการรายวิชารูปแบบดังกล่าวทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้สภาพการปฏิบัติงานทางวิชาชีพอย่างจริงจังตามจุดมุ่งหมายและสามารถบรรลุผลการเรียนรู้ของรายวิชาครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน นั่นคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม นักศึกษาสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานประกอบการได้ ด้านความรู้ นักศึกษามีความรู้ในวิชาชีพและสามารถนำไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานจริงได้ ด้านทักษะทางปัญญา นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการฝึกงานได้ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ นักศึกษาสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่องานของตน และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นักศึกษาสามารถสื่อสารกับบุคคลอื่น สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kramer and Usher (2011) ศึกษาการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานทำให้เกิดความคิดรวบยอดจากการเรียนในชั้นเรียน สามารถประยุกต์ความรู้ในสถานการณ์จริง เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาได้อย่างมีวิจารณญาณ เกิดความรู้และทักษะด้านเทคนิคในสาขาวิชาชีพ เข้าใจวัฒนธรรมองค์กร ธรรมเนียมปฏิบัติขององค์กรที่ปฏิบัติงาน เกิดทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ช่วยให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่นในอนาคต และช่วยให้สามารถทำงานทำได้ตรงตามสาขาวิชาชีพได้งานเมื่อสำเร็จการศึกษา

นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการก่อนฝึกงาน ด้านการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัย ให้แก่นักศึกษาก่อนฝึกงานแตกต่างกัน ความคิดเห็นของนักศึกษาฝึกงานกลุ่มก่อนการแพร่ระบาด COVID-19 สูงกว่ากลุ่มระหว่างการแพร่ระบาด COVID-19 อาจเนื่องมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษาน้อยลงในการชี้แจงทำความเข้าใจในกฎระเบียบต่าง ๆ โดยอาจารย์ใช้วิธีการพูดคุยกับนักศึกษาผ่านระบบออนไลน์และผ่านสื่อวิดีโอแทนการชี้แจงในห้องเรียน

สถานประกอบการมีภาพรวมผลการประเมินนักศึกษาฝึกงาน โดยผลการประเมินนักศึกษาฝึกงานจากสถานประกอบการแตกต่างกัน ซึ่งกลุ่มฝึกงานก่อนการแพร่ระบาด COVID-19 มีผลการประเมินต่ำกว่ากลุ่มฝึกงานระหว่างการแพร่ระบาด COVID-19 โดยรายด้านที่สถานประกอบการมีความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ ด้านความสามารถทางวิชาชีพ และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งด้านความ

สามารถทางวิชาชีพมีความแตกต่างกันทุกประเด็น ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกันเกือบทุกประเด็น ยกเว้นหัวข้อการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความเป็นผู้นำ และการใช้ทรัพยากรอย่างเป็นคุณค่ามีผล การประเมินไม่แตกต่างกัน เนื่องจากระยะเวลาการปฏิบัติงานของนักศึกษาที่สถานประกอบการน้อยกว่าช่วงเวลาที่กำหนด อาจจะส่งผลให้สถานประกอบการประเมินนักศึกษาค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มฝึกงาน ก่อนการแพร่ระบาด COVID-19

จากผลการวิจัยจึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงานในรูปแบบของการฝึกงานทำให้นักศึกษามีความพร้อมสำหรับการปฏิบัติงานจริง และกระบวนการจัดการรายวิชาที่มีความสำคัญในการทำให้นักศึกษาบรรลุผลการเรียนรู้ในรายวิชา ดังนั้น หลักสูตรบัญชีบัณฑิตจึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการรายวิชาให้มีความเหมาะสมตามสถานการณ์ รวมถึงมีช่องทางการสื่อสารและมีกระบวนการติดตามนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักศึกษามีคุณสมบัติพร้อมสู่วิชาชีพบัญชีในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

1. การจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน ในรูปแบบของการฝึกงานทำให้นักศึกษามีความพร้อมสำหรับการปฏิบัติงานจริง และกระบวนการจัดการรายวิชาที่มีความสำคัญในการทำให้นักศึกษาบรรลุผลการเรียนรู้ในรายวิชา ดังนั้น หลักสูตรบัญชีบัณฑิตจึงต้องมีการวางแผนและปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการรายวิชาให้มีความเหมาะสมตามสถานการณ์ รวมถึงมีช่องทางการสื่อสารและมีกระบวนการติดตามนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง
2. สถาบันการศึกษาที่มีการกำหนดการฝึกงานในหลักสูตรสามารถนำกระบวนการจัดการฝึกงานของหลักสูตรบัญชีในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาด COVID-19 ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการฝึกงานหรือการฝึกปฏิบัติงานทางวิชาชีพในหน่วยงานได้ เมื่อเกิดสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับหลักสูตร

1. หลักสูตรควรมีการออกแบบแผนสำรองเพื่อรองรับเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตที่ส่งผลให้การฝึกงานของนักศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปจากเดิม เพื่อให้การดำเนินงานของหลักสูตรเป็นไปอย่างราบรื่น
2. หลักสูตรควรสื่อสาร แนวทางการจัดการฝึกงานภายใต้สถานการณ์ COVID-19 กับอาจารย์ในหลักสูตรและนักศึกษา พร้อมทั้งเสนอเป็นแนวปฏิบัติในระดับคณะต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Chaleoykitti, S., Artsanthia, J., & Daodee, M. S. (2020). The effect of COVID-19 disease: Teaching and learning in nursing. *Journal of Health and Nursing Research*, 36(2), 255-262. [in Thai]
- Jensantikul, N. (2022). Problems and obstacles in the cooperative education practicum in bachelor of public administration program at Khon Kaen University in COVID-19 pandemic. *Journal*

- of Humanities and Social Sciences Nakhon Pathom Rajabhat University*, 12(1), 31-42. [in Thai]
- Kramer, M., & Usher, A. (2011). *Work-integrated learning and career-ready students: Examining the evidence*. Toronto: Higher Education Strategy Associates.
- Maneesri, J. (2007). Internships are currently a necessity. *Rusamiae Journal*, 28(2), 37-39. [in Thai]
- Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (2020). *Manuals and practices of higher education institutions in teaching and learning management, academic year 2020*. Retrieved from <https://www.ops.go.th/th/main/index.php/news-service/announcement/2199-2563> [in Thai]
- Office of the Education Council. (2017). *Thailand education scheme in brief*. Retrieved from <http://www.onec.go.th/index.php/book/BookView/1540> [in Thai]
- Prince of Songkla University. (2019). *Undergraduate study guide academic year 2019*. Trang: Author. [in Thai]
- Sanpakaew, S., & Boonchouy, N. (2021). The accounting students potential developing guidelines in the perspective of the accounting firm: Case students Bangkok Thonburi University. *Journal of Management Science Review*, 23(1), 113-124. [in Thai]
- Tirasriwat, A. (2020). Assessing the pros and cons of online teaching and learning of accounting courses by senior students in accounting department, assumption university: In situation of social distancing during the pandemic of COVID-19. *Journal of Business Administration The Association of Private Higher Education Institutions of Thailand*, 9(2), 179-194. [in Thai]
- Tongkeo, T. (2020). New normal based design in education: Impact of COVID-19. *Journal of Teacher Professional Development*, 1(2), 1-10. [in Thai]
- Ugsornwong, R., Pakothang, J., Thongchaloem, S., Chatree, N., Intanam, T., & Wannathong, A. (2021). A study of effects of COVID-19 pandemic situations on educational management of the faculty of education, UbonRatchathani Rajabhat University. *Journal of Graduate School, Pitchayatat, Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 16(1), 157-170. [in Thai]
- Upper Southern Cooperative Education Network. (2018). *Work integrated learning manual work (Full Version)*. Nakhon Si Thammarat: Walailak University. [in Thai]
- Waehayee, R. (2021). *Enhancement of the coordination system for monitoring and evaluation of professional training students in the workplace: A case study of dual education Department of Kanchanaphisek Pattani Technical College* (Master's thesis, Prince of Songkla University, Songkhla). Retrieved from <http://kb.psu.ac.th/psukb/handle/2016/17315> [in Thai]
- Wiset, N., & Kerdumpang, P. (2021). Evaluation of work-integrated learning with internship and cooperative education of student in Rajapruk University. *Journal of Humanities and Social Sciences, Rajapruk University*, 8(2), 192-204. [in Thai]
- Yamnoon, S. (2004). *Cooperative education: An educational management model for economic security*. Bangkok: National Defence College [in Thai]
- Yangklan, P., & Chotipurk, A. (2020). Practical of knowledge by cooperative education of School of accountancy Sripatum University. In S. Sinjindawong (Ed.), *Proceeding of Exhibition in teaching & learning 2019*, (85-105), Bangkok, Thailand: Sripatum University. Retrieved from https://issuu.com/tlcspu/docs/proceedings_of_exhibition_in_teaching___learning_2 [in Thai]

